תימכר לצורכי [ט] **עולה ודמיה חולין.** להכ"ג לא מקדיש גופה: **חוץ מדמי אבר.** [י] שלא יקבל דמה כיון דנמתא ליה קדושת הגוף אינו רשאי למוכרה ואם מכרה אינה מכורה שהרי עולתו היא וכיון דלא נפקא לחולין לתמימה היא אין קדושה חלה על מעות התאבר הלכך אינה מכורה ומ"מ נמצא נוקח זה מקריב עולה מסירה תאבר שאין תאבר זה שלו הא כל פרכין (ג) פ"ק דתמורה (דף יג:): ומשני כגון דמכר ליה עלי עולה בחייה: **ואפילו למ"ד כו'.** הכי מוקימנא בשילהי פ"ק דתמורה (דף יג:): דלא פליגי ר"מ ורבי יהודה אלא בדבר שאין הנאתה מלויה בו כגון מן התרכובה ולמטה: ס"ג **לא קשיא** ולא גרסי' אלא: **הא בקדושת הגוף.** הא דקתני פשטה קדושה בכולה כגון לקדושה קדושת הגוף דאמר רחמנא זו תקריב עולה וכריתת לעיל לאיזו לקדושת מזבח אלא לדמי עולה דומיא דעבד ותמור דלא שייכא בהו קדושת הגוף להקרבה: **והא מר הוא דאמר.** בפ"ק דתמורה (דף יג:) הקדיש זכר לגבי נקבה לא היה יכול למיפשט מכריתא דלמ"ד לא היה יכול לומר דמי: **שם מקריי דאשמעה להא כר.** פ' בכריתא דהיכי ערכך ואין לפרש בגרייתא דלמ"ד פרה לא מכרה מגלן דלא לשכחת לגבי מזבח דניתן בכבודו:

רבה דמי ראשי לגבי מזבח כו' תיקו. היינו מקמי דלשמעינן ממתי' דלעיל דלמסקינן: **בעי רבה דמי ראשי** [יז] **למזבח.** קריך עיון אמאי לא נקט ערך לאשי לגבי מזבח כמו בבעית דסמוך: **בעי רבא ערכי עלי לגבי מזבח.** אי רבה גרסי' בחולין יט לפרש בשם תמנא לומר כדלעיל[יח]:

אדם יודע שאין ערך לפחות מבן חדש. ואפילו אינו יודע מ"מ דעתו ע"פ שנקנו תורה קבעה לפדיונו שם הומתו וכבר נמי אמרינן בשוו תיקו: **מתני' פחות מבן חדש נידר.** שלא נאמר בפרשה שלא מבן שמונה ומעלה: **גמ' נותן דמיו.** כמה שהוא נמכר בשוק: **בר"ם.** לאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה: **התם.** גבי פחות מבן חדש פטרי רבנן משום דלאכל למימר אפילו אין אדם מוציא דבריו לבטלה אבל הכא דיש בעולין אכל זה שבור היה שים ערך לפחות מבן חדש כבן חדש והכי אין לו ומ"מ הקדש טועות ודמים לא קאמר דליפיג דמי אכל גבי בעולין אכל זה שבור היה שים ערך לפחות מבן חדש כבן חדש והכי אין לו ומ"מ הקדש טועות ודמים לא קאמר דליפיג דמי אכל גבי בעולין: **ולרבי**

יכול תצא. שאר הבהמה לחולין: **בהוייתה תהא.** בקדושתה תהא: **חוץ מדמי אותו אבר שבה.** שהקדישו שדמיו יהא קדוש: **הא בקדושת הגוף הא בקדושת דמים.** אי אקדושה לראש בהמה בקדושת דמים למזבח שימכר ויקח בדמיו קרבן למזבח ודאי אין לו אלא ראשה דאפשר למכור הראש לבדו. אבל אי אקדושה קדושת הגוף [ליקרב הוא עצמו למזבח הוא ואי אפשר לחלוק הראש מן הגוף] פשטה הקדושה בכולה דאי אפשר לשחוט הראש לשם עולה דאי אפשר לשחוט הראש לשם עולה והגוף לשם חולין דהא אין שוחטין חולין בעזרה: [והא מר הוא דאמר. רבא במסכת תמורה הקדיש זכר לדמיו שאמר דמי זכר זה עולה קדוש קדושת הגוף (עז) והזכר עצמו קדוש הואיל וראוי למזבח הכא נמי הואיל וראויה האי פרה לקדשי מזבח כיון דאקדושה קדושת דמים תהא קדושת מזבח ותפשוט קדושה בכולה: הא דאקדושה כולה. לקדושת דמים קדושה קדושת הגוף: הא דאקדיש חד אבר. לקדושת דמים לא קדיש קדושת מהו: מי קדש קדושת דמים או קדושת הגוף דומיא דחמור דלא קרב למזבח: דמי ראשי לגבי מזבח. אין לך בעל מום לגבי מזבח דניתן בכבודו וכדתרצינן (התם) [הכא] בבעל מום דומיא דחמור: [נידון בהשג יד. כראמרן לעיל]: נותן דמיו. שווי: [האומר ערך כלי עלי]. דאין ערך לכלי מן התורה. נותן דמיו. כר' מאיר דאמר אין אדם מוציא דבריו לבטלה: פשיטא. מאי דסבירא ליה בערך פחות מבן חדש סבירא ליה בערך כלי

גמ' ט) [ל"ל ורבי יהודה רבי יוסי וכן גימ"ל ומוכלא בחולין סט:] כ) [קדושין ז.] ג) [תמורה יג: כ) שבועות יג. ע"ש בכורות יד: ושם מימ הקדישו] ד) [תמורה יג: ע"ש] ה) סנהדרין פח: ו) תמורה מז: [לקמן כ. כתובות נמ: מיר ט. גיטין לט.] ז) סנהדרין יד: לקמן כ. ח) [ע' מוספתא סנהדרין טו. ד"ה התומר] רש"י ט) יעב"ץ מ"ז תוס' י) ג"ע כדלקמן יג) גם לגרסיכו דלעמן דמי עלי מלה וכו' כל"ל ל"ק

(ט) רש"י ד"ה שהם וכו' גם שמכתן קרבי למזבח:
(י) תוס' ד"ה יכול וכו' פרכין לה פ"ק:
(יא) ד"ה והא וכו' שלא יאמר מבני:

גמ' **דבעי רבא** (בפנינו הגי' רבה) **דמי כר'.** ופין להקשות לגיפשוט מעבד ותמור. דשם לא קאמר למי. ומכלן מוכח דשם הקדיש בעל מום קדושת הגוף מה מבד דקדוש כולה לשלי"ל לא היה יכול למיפשט מכריתא דלמ"ד ל"ק דמי: **שם מקריי דאשמעה להא כר.** פ' בכריתא דהיכי ערכך ואין לפרש בגרייתא דלשם פרה לא מכרה מגלן דלא לשכחת לגבי מזבח דניתן בכבודו:

תורה אור

גמ' אן וְאִם בְּהֵמָה אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיי כֹּל אֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ לַיי יִהְיֶה קֹדֶשׁ:
(ויקרא כז, ט)

שיטה מקובצת

ט) תיבת אלא נמחק: **כ)** דאמר המקדיש זכר: **ל)** איבעיא לך דבעי: **מ)** איבעיא לך דבעי: **נ)** השתא דשמעתה להא: **ס)** מזבח נדון בהשג נמחק: **ע)** כלי זה עלי נותן דמיה כר"ש: **פ)** לצורכי עולות ודמיה: **צ)** אבר שבה שלא יקבל דמה דכיון דנתחא: **ק)** לא קדשה בה מה כולה לגופה דהוו להו תרי מגו דנימא דמגו דנתחא אבר לקדושת דמים נתחת ליה נמי קדושת הגוף ומגו דקדיש חד אבר ותיבות אמרינן מיגו נמחק: **ר)** הגוף ותרי מגו לא אמרינן הס"ד ותי' יחד נמחק: **ש)** למזבח מהו מי כר' פלגא דמיו והרי: **ת)** זזו ואפילו אין שוה אלא דינר אי בעי למפרקא לא פריק לה אלא הכי הכא מאי מי אמרינן לא אשכחן שדה אחוזה כר' והד"א: **יא)** למזבח דמיפרק אלא: **יב)** תיבת זה נמחק: **יג)** ולמטה יכולה לחיות והא: **יד)** דמי ראשי לגבי מזבח אות ל נמחק: **טו)** כדלעיל. גליון את"ל בדמי ראשי לגבי מזבח דאינו נדון בכבודו משום דבהקדש לא אשכחן נדון בכבודו אבל ערכי עלי לגבי מזבח כיון שהזכיר לשון ערך נדון בכבודו או דלמא כל לגבי מזבח אינו נדון בכבודו ואת"ל כל לגבי מזבח אינו נדון בכבודו מקדיש שדה אחוזה למזבח מהו מי מדמינן פדיונה כמקדיש לבדק הבית או דלמא כל לגבי מזבח נפדה בשוה. הרא"ש ז"ל: **יו)** ובמה שחשב בלבו טעה תיבת שאמר נמחק. גליון אבל הכא פיר ולבו שוין אלא שהוציא דמים בלשון ערך וסבור שעולין לסגנן אחד. הרא"ש ז"ל:

מסכת סופרים

פרק א' הלכה ח'

שׁוּב מַעֲשֶׂה בְּתַלְמַי הַמֶּלֶךְ שֶׁכִּנֵּס שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם זְקֵנִים וְהוֹשִׁיבָם בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם בָּתִּים, וְלֹא גִלָּה לָהֶם עַל מָה כִּנְּסָם. נִכְנַס לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם, אָמַר לָהֶם: כִּתְבוּ לִי תּוֹרַת מֹשֶׁה רַבְּכֶם. נָתַן הַמָּקוֹם עֵצָה בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְהִסְכִּימָה דַעְתָּן לְדַעַת אַחַת, וְכָתְבוּ לוֹ תּוֹרָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ.

עין משפט נר מצוה

מט א ב מיי' פט"ו מהלכות מעה"ק הלכה ב:
נ ג מיי' פ"ה מהלכות ערכין הלכה יד:
נא ד מיי' שם הלכה ח:
נב ה ו מיי' שם הל' יט:
נג ז מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה ט:
נד ח מיי' שם הלכה ג:

רבינו גרשום

יכול לא יהו נערכין ת"ל איש. ומ"ג לזכים במעריך כתיב [א] תרתי לזכים כתיבי [ב] ומה לזיז ענין למעריך תנהו לענין נערך ומ"ת הא ממעטינן מזכים להכא עובדי כוכבים גבי תמורה בפ"ק דתמורה (דף ג.) וי"ל דבפרק ב"ש במסכת זבחים (דף מה.) לזכי דרשת מחרימי למעוטי עובדי כוכבים [ג] דתמורה ועלה קמיך וילפינן ממעשר בהמה מזה שזין קבועה לה זמן ויצרתל מיימו ועובדי כוכבים לא מיימו [ד]: **שאני** חרש שוטה וקטן דלאו בני דעה נינהו. ול"מ דלזיל מיניהו קבירא ליה קלא הן זוין הוזיל ונערכין ומ"פ [ה] שלא [ו]מערכין הכי נמי לזים לזמימר בעובדי כוכבים: **אלא** מעתה לא ימעלו בו. לרבי יהודה למה לזיל לזבל בקדשי בדק הבית מועלין בו ולזמלן מרמייה להה ולזי כרבי מאיר לא מיתוקמא להה קל נסיב להלכתיה מלא לכם ולנו אלמא לזיין עובדי כוכבים מקדישין לבדק הבית כלל וכו' יהודה [ז]מיהא לא לזיש ליה לפרושי למלקות משום רפיון ידים מיתוקמא שפיר כרבי מאיר להה לזיתא לזיש ליה לרבי מאיר לא קבר להי טעמא להם כן מנא ליה הלכתא לזיין העובדי כוכבים מעריכין מקרא דלא לכם ולנו ול"ע כיון דלרבי מאיר לזיין עובדי כוכבים מתנדבין לבדק הבית היכי מזן זה וזה מודים שמוליכים לה עובדי כוכבים לא נודרין לבדק הבית דלרבי מאיר לזיש ליה לזמלן קלא דלא לכם ולנו לזמנצא לזיש ליה לזלכתא מתני' דומיא דערכין דמיירי לבדק הבית [ח]ומה טוב לפרש דרבא הלר ליה למקרא זה מהא דלמר מעיקרא דהלכתא כרבי מאיר מקרא דלא לכם ולנו[ט]:

נערכין יכול לא יהו מעריכין תלמוד לומר איש אמר רבי יהודה וכי מאחר שמקרא אחד מרבה ומקרא אחד ממעט מפני מה אני אומר עובד כוכבים מעריך ולא נערך מפני שריבה הכתוב במעריכין יותר מבנערכין שהרי טומטום ואנדרוגינוס מעריכין אבל לא נערכין אמר רבא הלכתיה דרבי מאיר מסתברא טעמיה דרבי יהודה מסתברא לא מסתברא הלכתיה דרבי מאיר מסתברא דכתיב [ב]לא לכם ולנו לבנות [ז] (את) בית [ח]אלהינו טעמיה לא מסתברא דקא מייתי ליה מחרש שוטה וקטן שאני חרש שוטה וקטן [י]דלאו בני דעה נינהו טעמא דרבי יהודה מסתברא דקא מייתי ליה מטומטום ואנדרוגינוס דאף על גב דבני דעה נינהו מעטינהו רחמנא הלכתיה דכתיב לא לכם ולנו לבנות (את) בית [יא]אלהינו ורבי יהודה האי לא לכם ולנו מאי עביד ליה אמר רב חסדא אמר אבימי וערכו [יב]נגנז אלא מעתה לא ימעלו בו [יג]דתנן [יד] [טו]חמש חטאות המתות ומעות ההולכות לים המלח [טז]לא נהנין ולא מועלין אלמה תניא גבי קדשי עובדי כוכבים [יז]במה דברים אמורים בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מועלין בהן אלא אמר רבא משום רפיון ידים הוא דכתיב [יח]ויהי עם הארץ [יט] מרפין ידי עם יהודה ומבהלים אותם לבנות:

תנא קדוש ונגזז לתסור בהנאה: **אלא מעתה.** הוזיל ולזיבוד מזיל לא ימעלו בו למימהני מיניה לא לזייב קרבן מעילה להה תנן [כ] מטמאת המתות אבי יב] מטלאת לתמרי' בתמורה ולד מטלאת ומתמורת מטלאת טו': **ומעות ההולכות לים המלח.** הזהו לחטאת יג] שמתו בעליה לחזזל למיתה ואם נהנה לדם מהם אינו מייב קרבן לזא קרינא ביה מקדשי ז' [יקרא ה ד] הוזיל ולזיבוד מזלי: **ואילו גבי קדשי עובדי כוכבים.** תניא בתוספתא קדשים בפ' ג"ש (זבחים מה:): **במה דברים אמורים.** לזין מועלין בקדשי עובדי כוכבים היינו בקדשי מזבח משום דגמרינן (ג) מעילה מטלאת מטלאת מתמורה מה תמורה נוהגת בלא בזמורת יקרתל דכתיב (שם כג) [יד] ולא יחללו את קדשי בני יקרתל לף מעילה לזינה נוהגת בלא בקדשי יקרתל: **אבל קדשי עובדי כוכבים של בדק הבית מועלין בהן.** ומפרש התם מאי טעמא דבי גמרה מעילה מטלאת מטלאת מתמורה דומיא דתמורה דקדושת הגוף מבל קדושת דמים לא גמרינן מינה ועוד זה מנלאתי מפורש בזבחים והוא עיקר שהרי בפירוש נאמר שם ומפי המורה שמעתי בקדשי מזבח דעובדי כוכבים אין מועלין בהם משום דמגילה יו"ט בין קדשי מזבח לעובדי כוכבים לקדשי מזבח דיקרתל שהן מייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא לכלאחריהן בשמעתא קמייתא דתמורה (דף ג:) אבל בקדשי בדק הבית דעובדי כוכבים לא מצינו חילוק הלכך מועלין בהן זה שמעתי ולזאמן עיקר קאמי מינה מועלין בהן אלמא אין מגזז מדקתניא לא היה אלא משום רפיון ידים. **משום** שלא היו מתכווינים לטובה אלא שיקמטו גם עליהם ויאמרו לעצמם וכה יאמרו בית הכנסת עד שיקיבו את לב כורש שלא לבנות את

נתמלה

ולרבי מאיר למאי איצטריך. הוזיל ורב אלייבא דר"מ אמר ונלא מצינו שלו וגמר ואמר לסם דמים: **תיקדוש מהשתא ואקריבנה.** כשאקנה ולהקדיש גופה נתכוין דטעה בהכי אבל דמי לא קאמר הלכך לא ליתיב מידי להה אין הקדישו חל על גופה ולדמים לא נתכוין: **קא משמע לן.** דלא אמרי' דטעה אלא ולזי יודע שאין הקדישו חל על גופה ולדמים נתכוין: **והוא דאמר עלי.** [ט] דמי בהמת חבירו זו עלי להקדיש נותן דמים דבהמה גופה לא קאמר אבל דמים קיבל עליו: **אבל אמר** זו. ולא אמר עלי אלא אמר הרי זו לא: **מתני' עובד כוכבים נערך.** אם אמר ישראל עלי עובד כוכבים זו עולה לא אמר כלום: **מתני' עובד כוכבים נערך.** אם אמר ישראל עלי עובד כוכבים זו עולה לא אמר כלום: **אבל לא מעריך.** אבל אם אמר הטובד כוכבים ערכי עלי או ערך אמרים עלי לא אמר כלום: **ר' יהודה אומר מעריך.** אם אמר על ישראל עלי [**אבל**] **לא נערך.** אם אמר ערכי עלי אין לו ערך או אם אמר ישראל ערך עובד כוכבים זה עלי לא אמר כלום: **גמ' איש.** משמע כל דהו: **הלבתיה דר"מ מסתבר.** לזין העובדי כוכבים מעריכין: **וטעמיה לא מסתבר.** דילזי טעמא מאחר שוטה וקטן ולזיבה למיפרך התם משום דלאו בני דעה נינהו להה אין נודרין נמי ואין מקדישין אבל עובד כוכבים דנודר ומקדיש להה ר"מ מודה לרבי מיאל שאין נודרין ואין מקדישין אבל נודרין ומקדישין ואין מוכרין ואין נותנין ואין מגרשין ואין מקדשין ואין מחזירין אבידה ואין מעלין בארוכה ואין מעלין בקרבן ואין מעלין בתרומה ואין מעלין בחולין שנשחטו בעזרה ואין מעלין בקדשים שנשחטו בחוץ ואין מעלין בשיירי מנחות ואין מעלין בנסכים ואין מעלין בלחם הפנים ואין מעלין בשתי הלחם ואין מעלין בלחם תודה ואין מעלין בלחם משנה ואין מעלין בקרבן פסח ואין מעלין בקרבן חגיגה ואין מעלין בקרבן שלמים ואין מעלין בקרבן נזיר ואין מעלין בקרבן מצורע ואין מעלין בקרבן יולדת ואין מעלין בקרבן עולת העוף ואין מעלין בקרבן עולת בהמה